

İŞLETMELERDE FİNANSAL YATIRIM GÜÇLERİ İLE ÜRETİM-PAZARLAMA BAŞARISI ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

DOI NO 10.5578/jeas.10773

Edip Ali Pehlivanlı* Adnan Akın**

ÖZ

Türkiye ekonomisinde lokomotif sektörlerinden birisi metal sektörüdür. Bu sektörde önemli merkezlerden birisi ise Kırıkkale'dir. Bu çalışmanın amacı, Kırıkkale ili metal sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin yatırım gücü bileşenlerinin, üretim-pazarlama başarılarına etkilerinin araştırılmasıdır. Bu çalışmada işletmenin temel 4 fonksiyonundan birisi olan sermayenin (diğer bir deyişle yatırım gücü) işletmenin diğer fonksiyonlarından pazarlama ve üretim başarılarına etkileri araştırılmıştır. Kırıkkale ili metal sektöründe faaliyet gösteren 49 adet firma ile anket yöntemi ile toplanan verilerin analizinde ortaya konulan 8 hipotezden "Firmaların kapasite kullanım oranları, firmaların finansal kaynaklara ulaşım imkânlarına göre farklılık göstermez" ve "Firma stoklarının aktif içindeki payları, firmaların makine parklarının kayıtlı değerlerine, yatırım tutarlarına ve özkaynak toplamlarına göre farklılık göstermez" hipotezi doğrulanmıştır. Bu da işletmelerin üretim ve pazarlama başarılarından bazılarının işletmelerin yatırım güçleri ile ilişkisinin olmadığını göstermiştir. Türkiye'deki toplam üretim işletmelerinden %0,3'lük bir paya sahip olan ve sanayisi gelişmekte olan Kırıkkale iline yönelik bu çalışma imalat sanayinin yatırım gücünün tespiti, işletmenin üretim ve pazarlama başarısı üzerine etkisi bakımından mevcut durumunun tespiti ve sektörün gelişmesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Yatırım Gücü, Pazarlama Başarısı, Üretim Başarısı

Jel Sınıflandırması: M20, M31, D24

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN FINANCIAL INVESTMENT POWER AND PRODUCTION-MARKETING SKILLS

ABSTRACT

Metal sector is one of the leading sectors of Turkey. Kırıkkale is a place of the most important centers of this industry. The purpose of this study is to investigate the effect of the investment power on production skills and marketing skills, in Kırıkkale metal sector. In this study, the capital of one of the four basic functions of the business, has investigated the effects of the business of marketing and manufacturing skills. The data were collected from 49 companies, which are operating in metal sector in Kırıkkale. Set out in the analysis of the collected data is verified 2 out of 8 hypothesis, which are "Capacity utilization rates does not vary according to the possibilities of access to financial resources" and "Stocks on assets ratio does not vary according to the machinery nominal assets, investment total and equity capital." This shows that some of the manufacturing and marketing skills have no relation between investment powers. 0.3% of Turkey's total manufacturing and developing companies located in Kırıkkale. The aim of this study is the determination of the investment power in the metal industry and its effects on companies' marketing and manufacturing skills. This work is important to determine the current status and the development of the industry.

Keywords: Financial Investment Power, Marketing Skill, Production Skill

Jel Classification: M20, M31, D24

*Kırıkkale Üniversitesi, İ.İ.B.F.

**Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, İ.İ.B.F.

GİRİŞ

Günümüz işletmeleri artan rekabet nedeniyle, klasik üretim yöntemi olan, “çok üretme temelindeki ölçek ekonomilerine dayalı modeli” bırakmakta, pazarın beklentilerine cevap verecek olan daha az sayıda ve farklılaştırılmış mamul üretimine yönelmektedirler. Bu yönüyle, ürün yaşam döngüsü ile teknolojik gelişmeler arasında doğrudan bir ilişkinin varlığından söz edilebilir. Bu ilişki sonucunda ürün yaşam süreleri giderek kısalmakta ve ürün çeşidi de hızlı bir şekilde artmaktadır. Türker vd.ne göre (2005:42), bu talep doğrultusunda, üreticiler de çok çeşitli ürünleri kısa sürede geliştirerek piyasaya sunmak, ürünlerde sürekli tasarım değişiklikleri yapmak, aynı zamanda bunları düşük maliyetler ile gerçekleştirmek ve kaliteden taviz vermemek suretiyle rekabet avantajı yaratmanın yollarını aramaktadır. Bu da ancak teknolojik yenilenmeye uyum sağlamak ile çözümlenebilmektedir.

Teknolojik değişimin yeni sanayilerin oluşması yanında var olan sanayi yapılarının değişmesinde de öncü bir rol oynamakta olduğunu ileri süren Aydoğan ve Altuğa göre (2006:87) teknolojik değişim kendi başına önemli değildir. Ancak sanayi yapısını ve rekabetçi üstünlüğü etkileyecek ise önem taşımaktadır. İşletmeler, teknolojik sistemleri ve yapıları ile ilgili olarak öncelikle sahip oldukları mevcut teknolojilerinde değişikliğe gitmektedir. KOBİ’lerin üretim sistemi ve kullandıkları teknoloji arasındaki ilişki, yenilenmesi düşünülen teknolojinin seçimini de yakından etkileyecektir.

Sektörün özel koşulları dikkate alındığında, teknolojik değişim çok hızlı bir şekilde ilerlemekte ve bu değişime uyum gösteremeyen işletmelerin başarılı olma şansları son derece azalmakta olduğunu belirten Türker ve arkadaşlarına göre (2005:42) İşletmenin sürekliliğinin sağlanması açısından teknolojik yenilenmelere karşı duyarlı olmanın işletmeye sağladığı yararlar şöyle sıralanabilir:

- Fireleri ve malzeme kayıplarını azaltarak işletmenin kaynak kullanımını etkinleştirmesi,
- Üretim süresinin kısaltılması ile tüketici taleplerinin karşılanması,
- Ürün ve hizmetin kalitesini iyileştirerek rekabet avantajı kazandırması
- Üretimde otomasyonun sağlanarak işgücü maliyetlerinin azaltılması,

- Ürünün tasarım sürecini kısaltarak, yeni ürünlerin hızlı bir şekilde piyasaya sürülmesine olanak sağlaması.

Makine Sektör Raporuna göre (2013:4), genel itibariyle Makina Sektörü, sahip olduğu yüksek katma değer oranı, teknoloji üretimini zorunlu kılması, geniş bir yan sanayi ağı oluşturması, yatırım maliyetlerini düşürmesi, nitelikli personele yönelik istihdam alanı oluşturması, dışa bağımlılığı ve dış ticaret açığını azaltmasının yanı sıra pek çok sektöre girdi sağlaması ile tetikleyici güce sahip lokomotif bir sektördür. Ülkemiz makine sektörü, 2012 yılında 34,5 milyar dolarlık dış ticaret hacmine ulaşmış ve makine sektörü ihracatının söz konusu yıl itibariyle toplam ihracattan aldığı pay %7’ye yaklaşmıştır. 2023 yılında hedeflenen 500 milyar dolarlık ihracattan makine sektörünün 100 milyar dolar pay alabilmesi adına bu oranın 2023 yılında % 20’ye yükselmesi gerekmektedir.

Kırıkkale ilinde sanayi siciline kayıtlı sanayi işletmesi sayısı 214’tür. Toplam sanayi işletmesi içerisinde % 0.3’lük bir oran ile sanayisi gelişmekte olan bir ildir. (İl Durum Raporu, 2013:409)

Bu çalışmanın önemli bir diğer yönü, araştırmanın yapıldığı sektör ve kurum itibariyle stratejik öneme sahip olunmasından kaynaklanmaktadır. Araştırmanın, yatırım gücü bileşenleri ile üretim-pazarlama başarısı arasındaki ilişkinin araştırması yönüyle literatüre katkı sağlaması öngörülmektedir.

Öte yandan, Türkiye savunma sanayisinin bel kemiğini oluşturan ve stratejik öneme haiz olan Makine Kimya Endüstrisi Kurumu’nun 3.386 işçi personelinin 1.875’i Kırıkkale’de çalışmaktadır. (İl Durum Raporu, 2012:496). Çalışmanın yapıldığı Kırıkkale, kamu metal sektörü ağırlıklı bir sanayi kentidir ve Türkiye’deki silah sanayinin merkez üssü konumundaki bir ildir. Sahip olduğu ana silah sanayi tesisleri ile gerek Türk silah Kuvvetlerinin ihtiyaçlarını karşılamakta gerekse ilgili alanda yurt dışına ihracat yapabilmektedir. Kırıkkale ili metal sektöründeki firmaların bir kısmı da Tüpraş Orta Anadolu Rafinerisi’nin bakım-onarım ve metal ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Kırıkkale ili metal sektörü beş alt gruptan oluşmaktadır, bunlar; Ana Metal Sanayi; Metal İşleme Sanayi; Makine ve Teçhizat İmalatı; Metal Geri Dönüşüm; Metal Bakım-Onarım Hizmetleridir.

Bu çerçevede çalışmanın amacı, Kırıkkale imalat sanayinde önemli bir yer tutan ve gelişmekte olan metal sektöründe faaliyet

gösteren işletmelerin yatırım gücü bileşenlerinin, üretim-pazarlama başarılarına etkilerinin araştırılmasıdır. Bu çalışma ile temelde şu iki soruya cevap/cevaplar aranacaktır;

“İşletmelerin yatırım gücü üretim ve pazarlama başarılarını etkiler mi?”

“Yatırım gücü bileşenlerinden hangisi üretim ve pazarlama başarılarına ne ölçüde etki etmektedir?”

Bu çalışma, işletmelerin temel 4 fonksiyonundan birisi olan sermayenin (diğer bir deyişle yatırım gücü) işletmenin diğer fonksiyonlarından pazarlama ve üretim başarılarına etkilerini araştırmak yoluyla sektör için hem bir durum göstergesi hem de vizyona ilişkin veriler sağlamaktadır.

Bu çalışma ile, Kırıkkale ili Metal Sektörüne yönelik mevcut durum tespitlerde bulunulması ve sonuç olarak ortaya çıkan tablonun hem bölgesel hem de sektörel açıdan yeni projeksiyonlarda bulunulması hedeflenmiştir.

1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Araştırma, Kırıkkale ilinde faaliyet gösteren metal sektörü firmalarının yöneticileri ile hem “yüz yüze görüşme” hem de “anket” uygulaması şeklinde yapılmıştır. 49 firma yöneticisi ankete katılmıştır. Kırıkkale ili metal sektöründe toplam 52 adet firma bulunmaktadır. Firma anketlerinden yatırım gücü, pazarlama ve üretim bileşenleri ile ilgili soruların cevaplarından alınan sonuçlar bağımsız örneklem iki yönlü varyans analizine tabi tutulmuştur. Veriler istatistiksel analiz yazılımı SPSS’te analiz edilmiştir.

Araştırma bulgularının analizinde, firmaların yatırım gücü bileşenlerinin, firmaların pazarlama-üretim başarılarına etkilerinin belirlenmesi öngörülmüştür. Firmaların yatırım güçlerinin belirlenmesinde aşağıdaki 4 soru ile yanıt alınmaya çalışılmıştır. Firmaların pazarlama ve üretim başarısı ise ikişer soru ile belirlenmeye çalışılmıştır.

Yatırım Gücü

- 1- Firmanızın Finansal Kaynaklara ulaşım imkanı nasıldır?
 - a. Kısa Vadeli Borç Bulma İmkani nasıldır?
 - b. Uzun Vadeli Borç Bulma İmkani nasıldır?
 - c. Uluslararası Finans Kaynaklarına Ulaşım İmkani nasıldır?
- 2- 2012 Yılı İtibari İle Makine Parkınızın Kayıtlı Değeri ne kadardır?
- 3- Son Yıldaki Yatırım Tutarınız ne kadardır?
- 4- Firmanızın Özkaynak Toplamı ne kadardır?

Firmaların pazarlama başarısı

- 1- Son yıldaki stoklarınızın aktifleriniz içindeki payı yüzde (%) olarak ne kadardır?
- 2- Son yıl stok devir hızınız nedir?

Firmaların üretim başarısı

- 1- Firmanızda başkalarının taklit edemeyeceği size özgü ürünler, süreçler var mı?
- 2- Firmanızın kapasite kullanım oranı nedir?

Firmaların yatırım gücü ve üretim-pazarlama başarısının yalnız analiz edilen bu sorularla belirlenmesi mümkün değildir. Ancak yapılan çalışma yatırım gücü bileşenlerinden 4 tanesinin üretim-pazarlama başarısı bileşenlerine etkisinin araştırılması bakımından önemlidir.

2. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırma bulguları incelendiğinde firmaların % 55’inin bu sektördeki faaliyetlerinden memnun olduğu görülmektedir. “Memnun değilim ve Çok memnunuz” şeklinde karşıt görüşler öne sürenlerin oranı % 8, “Ne memnunuz ne değilim” diyenlerin oranı % 29’dur. “Sektörden hiç memnun değilim” diyenlerin oranı ise % 0’dır.

Ankete kapsamındaki işletmelerin demografik yapısı incelendiğinde, ankete katılanların 42 tanesi kuruluş yıllarını belirtmiştir. Bu 42 firmadan 20 – 30 arası firma sayısı 10, 30 – 40 yaş arası firma sayısı 2, 40 – 50 yaş ve 50 üzeri yaşta firma sayısı ise toplam 2’dir. Kırıkkale ili metal sektöründe faaliyet gösteren firmaların % 33,33’ü 20 yaş ve üzerindedir. Firmaların alt sektör dağılımına bakıldığında ise, firmaların % 38,78’i Metal İşleme Sanayi, % 32,65’i Makine ve Benzeri Son Ürün Üretimi, % 12,24’eri Ana Metal Sanayi ve Metal Geri Dönüşümü, % 4,08’i de Metal İçeren Bakım-Onarım alt sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

3. BULGULARIN ANALİZLERİ

Araştırma sonucunda elde edilen bulguların analizinde iki temel analiz yapılmıştır. Bunlardan birincisi, “pazarlama-yatırım gücü” ilişkisini incelemektedir. İkincisi ise, “üretim-yatırım gücü” ilişkisine yönelik analizdir.

3.1. Pazarlama - Yatırım Gücü İlişkisi

Kırıkkale ili metal sektöründe faaliyet gösteren firmaların pazarlama başarılarına etki eden yatırım gücü göstergeleri tespit edilmesi sürecinde. Pazarlama göstergeleri olarak, stokların aktif içindeki payı ve stok devir hızı bağımsız değişken olarak seçilmiştir. Yatırım

gücünü temsilen ise firmanın finansal kaynaklara ulaşım imkanı, makine parkı değeri, yatırım tutarı ve özkaynak Toplamı alınmıştır. Aşağıdaki analizlerin tümünde analiz türü olarak bağımsız örneklem iki yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Stokların Aktif İçindeki Payı-Firmanın Finansal Kaynaklara Ulaşım İlişkisi

Analiz: Belli bir bağımlı değişken üzerinde, birden fazla bağımsız değişkenin ortak etkisini ölçmek için kullanılır. Burada da Kırıkkale ili metal sektöründe faaliyet gösteren firmaların stoklarının aktif içindeki payları, firmaların

finansal kaynaklara ulaşım imkânlarına göre farklılık gösterir mi? Sorusu incelenmektedir.

Stoklarının aktif içindeki payları Firmaların pazarlama başarılarını ve Firmaların finansal kaynaklara ulaşım imkânları da Firmaların yatırım güçlerini temsil eden sorulardır. Dolayısıyla incelenecek temel soru, firmaların yatırım güçlerinin pazarlama başarıları üzerindeki etkisini nasıl ölçebileceğidir.

H1: Firma stoklarının aktif içindeki payları, firmaların finansal kaynaklara ulaşım imkânlarına göre farklılık göstermez.

Tablo 1:Stokların Aktif İçindeki Payı – Yatırım Gücü Analizi

Bağımlı Değişken: Stokların aktif içindeki payı

Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Kısa Vad. Borç	2917.178	1	2917.178	3.763	.060
Uzun Vad. Borç	514.634	1	514.634	.664	.421
Uluslararası Fin. Kay.	1034.257	3	344.752	.445	.722
Kısa Vad. Borç * Uzun Vad. Borç	743.368	1	743.368	.959	.334
Kısa Vad. Borç * Uluslararası Fin. Kay.	56.464	1	56.464	.073	.789
Uzun Vad. Borç * Uluslararası Fin. Kay.	377.943	1	377.943	.488	.490
Kısa Vad. Borç * Uzun Vad. Borç * Uluslararası Fin. Kay.	.000	0	.	.	.
Hata	27906.651	36	775.185		
Toplam	47238.000	49			
Toplam Varyasyon	33448.531	48			

4

a R Kare = .166 (Uyarlanmış R Kare = -.112)

Kısa vadeli borca, uzun vadeli borca ve uluslar arası finans kaynaklarına ulaşım imkanlarının firma pazarlama başarısını temsil eden stokların aktif içindeki payı üzerinde ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Tablonun kısa vadeli borç bulma imkanı satırındaki anlamlılık değeri ($p=0,060$) %10'dan küçük olduğu için Kısa Vadeli Borç bulma imkanı ile stokların aktif içindeki payı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, firma stoklarının aktif içindeki payları, Uzun Vadeli ve Uluslar Arası Finans Kaynaklarına ulaşmaya bağlı olarak bir farklılık göstermezken yalnızca Kısa Vadeli Borç'a ulaşma imkanına bağlı olarak farklılık göstermektedir. 1. Hipotez Kısa Vadeli Borç bulma imkanı hariç doğrulanmıştır.

Stokların Aktif İçindeki Payı – Makine Parkı Kayıtlı Değeri, Son Yıl Yatırım Tutarı, Özkaynak İlişkisi

Analiz: Kırıkkale ili metal sektöründe faaliyet gösteren firmaların stoklarının aktif içindeki payları, firmaların makine parklarının kayıtlı değerlerine, yatırım tutarlarına ve özkaynak toplamalarına göre farklılık gösterir mi? Sorusu incelenmektedir.

Stoklarının aktif içindeki payları Firmaların pazarlama başarılarını ve firmaların makine parklarının kayıtlı değerleri, yatırım tutarları ve özkaynak toplamaları da Firmaların yatırım güçlerini temsil eden sorulardır. Dolayısıyla incelenecek temel soru, firmaların yatırım güçlerinin pazarlama başarıları üzerindeki etkisi ölçülebilecektir.

H2: Firma stoklarının aktif içindeki payları, firmaların makine parklarının kayıtlı değerlerine, yatırım tutarlarına ve özkaynak toplamalarına göre farklılık göstermez.

Tablo 2:Stokların Aktif İçindeki Payı – Yatırım Gücü Analizi

Bağımlı Değişken: Stokların aktif içindeki payı

Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Makına Parkı	300.988	3	100.329	.208	.889
Yatırım Tut.	2211.455	5	442.291	.919	.497
Öz Kaynak	8519.144	15	567.943	1.180	.381
Makına Parkı * Yatırım Tut.	120.000	1	120.000	.249	.625
Makına Parkı * Öz Kaynak	.000	0	.	.	.
Yatırım Tut. * Öz Kaynak	.000	0	.	.	.
Makına Parkı * Yatırım Tut. * Öz Kaynak	.000	0	.	.	.
Hata	6740.500	14	481.464		
Toplam	47238.000	49			
Toplam Varyasyon	33448.531	48			

a R Kare = .798 (Uyarlanmış R Kare = .309)

Firmaların makine parklarının kayıtlı değerlerinin, son yıl yatırım tutarlarının ve özkaynak toplamalarının; firmaların pazarlama başarısını temsil eden firma stoklarının aktif içindeki payları üzerindeki ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. 2. Hipotez doğrulanmıştır.

Stok Devir Hızı – Finansal Kaynaklara Ulaşım İlişkisi

Analiz: Kırıkkale ili metal sektöründe faaliyet gösteren firmaların stok devir hızları, firmaların finansal kaynaklara ulaşım

imkânlarına göre farklılık gösterir mi? Sorusu incelenmektedir.

Stok devir hızları Firmaların pazarlama başarılarını ve Firmaların finansal kaynaklara ulaşım imkânları da Firmaların yatırım güçlerini temsil eden sorulardır. Dolayısıyla incelenecek temel soru, firmaların yatırım güçlerinin pazarlama başarısı üzerindeki etkisi ölçülebilecektir.

H3: Firmaların stok devir hızları, firmaların finansal kaynaklara ulaşım imkânlarına göre farklılık göstermez.

5

Tablo 3:Stok Devir Hızı – Yatırım Gücü Analizi

Bağımlı Değişken: Stok Devir Hızı

Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Kısa Vad. Borç	681.907	1	681.907	3.311	.077
Uzun Vad. Borç	42.691	1	42.691	.207	.652
Uluslararası Fin. Kay.	420.142	3	140.047	.680	.570
Kısa Vad. Borç * Uzun Vad. Borç	5.262	1	5.262	.026	.874
Kısa Vad. Borç * Uluslararası Fin. Kay.	373.529	1	373.529	1.814	.186
Uzun Vad. Borç * Uluslararası Fin. Kay.	113.475	1	113.475	.551	.463
Kısa Vad. Borç * Uzun Vad. Borç * Uluslararası Fin. Kay.	.000	0	.	.	.
Hata	7414.103	36	205.947		
Toplam	10984.00	49			
Toplam Varyasyon	9267.673	48			

a R Kare = .200 (Uyarlanmış R Kare = -.067)

Kısa vadeli borca, uzun vadeli borca ve uluslar arası finans kaynaklarına ulaşım imkanlarının firma pazarlama başarısını temsil eden firmaların stok devir hızları üzerindeki ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablonun Kısa Vadeli Borç Bulma İmkânı satırındaki anlamlılık değeri (p= 0,077), %10'dan küçük olduğu için Kısa Vadeli Borç Bulma imkânı ile stokların devir hızları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, firma stoklarının devir hızları, uzun vadeli borç bulma imkanı ve uluslar arası finans kaynaklarına ulaşmaya bağlı olarak bir farklılık göstermezken sadece kısa vadeli borç bulma imkanına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Kısa Vadeli Borç bulma imkanı hariç olmak üzere 3. Hipotez doğrulanmıştır.

Stok Devir Hızı - Makine Parkı Değeri, Yatırım Tutarı, Özkaynak İlişkisi

Analiz: Kırıkkale ili metal sektöründe faaliyet gösteren firmaların stok devir hızları, firmaların makine parklarının kayıtlı değerlerine, yatırım tutarlarına ve özkaynak

toplamlarına göre farklılık gösterir mi? Sorusu incelenmektedir.

Stokların devir hızları Firmaların pazarlama başarılarını ve firmaların makine parklarının kayıtlı değerleri, yatırım tutarları ve özkaynak toplamları da Firmaların yatırım güçlerini temsil eden sorulardır. Dolayısıyla incelenecek

temel soru, firmaların yatırım güçlerinin pazarlama başarıları üzerindeki etkisi ölçülebilecektir.

H4: Firmaların stok devir hızları, firmaların makine parklarının kayıtlı değerlerine, yatırım tutarlarına ve özkaynak toplamlarına göre farklılık göstermez.

Tablo 4: Stok Devir Hızı - Yatırım Gücü Analizi

Bağımlı Değişken: Stok Devir Hızı

Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Makina Parkı	.000	3	.000	.000	1.000
Yatırım Tut.	1034.343	5	206.869	362.020	.000
Öz Kaynak	2408.962	15	160.597	281.046	.000
Makina Parkı * Yatırım Tut.	.000	1	.000	.000	1.000
Makina Parkı * Öz Kaynak	.000	0	.	.	.
Yatırım Tut. * Öz Kaynak	.000	0	.	.	.
Makina Parkı * Yatırım Tut. * Öz Kaynak	.000	0	.	.	.
Hata	8.000	14	.571		
Toplam	10984.000	49			
Toplam Varyasyon	9267.673	48			

a R Kare = .999 (Uyarlanmış R Kare = .997)

Firmaların makine parklarının kayıtlı değerlerinin, son yıl yatırım tutarlarının ve özkaynak toplamlarının; firmaların pazarlama başarısını temsil eden firma stoklarının devir hızları üzerindeki ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Ancak son yıl sabit yatırım tutarı ve öz kaynak toplamı satırlarındaki değerlerin anlamlılık değeri ($p = 0,01$) %1'den küçük olduğu için firmaların yatırım tutarları ile özkaynak tutarlarının, firmaların stok devir hızları ile arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak firma stoklarının devir hızları, firmaların makine parklarının kayıtlı değerine bağlı olarak bir farklılık göstermezken sadece firma yatırım tutarlarına ve özkaynak toplamlarına bağlı olarak farklılık göstermektedir. 4. Hipotez kısmen doğrulanmıştır.

3.2. Üretim - Yatırım Gücü İlişkisi

Araştırmanın diğer bir boyutu da Kırıkkale ili metal sektöründe faaliyet gösteren firmaların üretim başarılarına etki eden yatırım gücü göstergeleri tespit edilmesidir. Üretim göstergeleri olarak Firmaya Ait Özgün

Ürünlerin Sayısı ve Kapasite Kullanım Oranı bağımsız değişken olarak seçilmiştir.

Yatırım Gücünü temsilen ise Firmanın Finansal kaynaklara ulaşım imkanı, Makine Parkı Değeri, Yatırım Tutarı ve Öz kaynak Toplamı alınmıştır. Aşağıdaki analizlerin tümünde analiz türü olarak bağımsız örneklem iki yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Özgün Ürünler - Finansal Kaynaklara Ulaşım İlişkisi

Analiz: Kırıkkale ili metal sektöründe faaliyet gösteren firmaların kendine özgü ürünlerinin varlığı, firmaların finansal kaynaklara ulaşım imkânlarına göre farklılık gösterir mi? Sorusu incelenmektedir.

Firmaya özgü ürünlerin varlığı Firmaların üretim başarılarını ve Firmaların finansal kaynaklara ulaşım imkânları da Firmaların yatırım güçlerini temsil eden sorulardır. Dolayısıyla incelenecek temel soru, firmaların yatırım güçlerinin üretim başarıları üzerindeki etkisi ölçülebilecektir.

H5: Firmalara özgü ürünlerin varlığı, firmaların finansal kaynaklara ulaşım imkânlarına göre farklılık göstermez.

Tablo 5: Özgün Ürünler – Yatırım Gücü Analizi

Bağımlı Değişken: Firmaya özgü ürünler

Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Kısa Vad. Borç	.018	1	.018	.078	.782
Uzun Vad. Borç	.048	1	.048	.208	.651
Uluslararası Fin. Kay.	1.058	3	.353	1.521	.226
Kısa Vad. Borç * Uzun Vad. Borç	.014	1	.014	.060	.808
Kısa Vad. Borç * Uluslararası Fin. Kay.	.204	1	.204	.881	.354
Uzun Vad. Borç * Uluslararası Fin. Kay.	.919	1	.919	3.961	.054
Kısa Vad. Borç * Uzun Vad. Borç * Uluslararası Fin. Kay.	.000	0	.	.	.
Hata	8.353	36	.232		
Toplam	17.000	49			
Toplam Varyasyon	11.102	48			

a R Kare = .248 (Uyarlanmış R Kare = -.003)

Firmanın Kısa Vadeli Borca, Uzun vadeli borca ve uluslar arası finans kaynaklarına ulaşım imkanlarının firmaların üretim başarılarını temsil eden firmaya özgü ürünlerin varlığı üzerindeki ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Ancak Uzun vadeli borç bulma imkanı*Uluslararası Kaynaklara Ulaşım imkanı satırındaki anlamlılık değerinin (p= 0,054) %10'dan küçük olması, Uzun vadeli borç bulma imkanı * Uluslararası Kaynaklara Ulaşım imkanı ortak etkisi ile firmaya özgü ürünlerin varlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, firmalar özgü ürünlerin varlığı, Kısa vadeli borç bulma imkanına bağlı olarak bir farklılık göstermezken sadece Uzun vadeli borç bulma imkanı ve uluslararası kaynaklardan fon bulma imkanının ortak etkisine bağlı olarak farklılık göstermektedir ki bu da 5. Hipotezin kısmen doğrulandığını gösterir.

Tablo 6:Özgün Ürünler – Yatırım Gücü Analizi

Bağımlı Değişken: Firmaya özgü ürünler

Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Makina Parkı	.071	3	.024	.145	.931
Yatırım Tut.	.586	5	.117	.724	.617
Öz Kaynak	5.019	15	.335	2.067	.091
Makina Parkı * Yatırım Tut.	.033	1	.033	.206	.657
Makina Parkı * Öz Kaynak	.000	0	.	.	.
Yatırım Tut. * Öz Kaynak	.000	0	.	.	.
Makina Parkı * Yatırım Tut. * Öz Kaynak	.000	0	.	.	.
Hata	2.267	14	.162		
Toplam	17.000	49			
Toplam Varyasyon	11.102	48			

a R Kare = .796 (Uyarlanmış R Kare = .300)

Firmaların makine parklarının kayıtlı değerlerinin ve yatırım tutarlarının; firmaların üretim başarısını temsil eden firmaya özgü ürünlerin varlığı üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı

Özgün Ürünler - Makine Parkı Değeri, Yatırım Tutarı, Özkaynak İlişkisi

Analiz: Kırıkkale ili metal sektöründe faaliyet gösteren firmaların kendine özgü ürünlerinin varlığı, firmaların makine parklarının kayıtlı değerlerine, yatırım tutarlarına ve özkaynak toplamalarına göre farklılık gösterir mi? Sorusu incelenmektedir.

Firmaya özgü ürünlerin varlığı Firmaların üretim başarılarını ve firmaların makine parklarının kayıtlı değerleri, yatırım tutarları ve özkaynak toplamaları da Firmaların yatırım güçlerini temsil eden sorulardır. Dolayısıyla incelenecek temel soru, firmaların yatırım güçlerinin üretim başarıları üzerindeki etkisi ölçülebilecektir.

H6: Firmalara özgü ürünlerin varlığı, firmaların makine parklarının kayıtlı değerlerine, yatırım tutarlarına ve özkaynak toplamalarına göre farklılık göstermez.

görülmektedir. Ancak, tablonun Özkaynak Toplamı satırındaki anlamlılık değerinin (p= 0,091) %10'dan küçük olması, firmaların özkaynak toplamaları ile kendilerine özgü

ürünlerin varlığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak; firmalara özgü ürünlerin varlığı, sadece özkaynak toplamına bağlı olarak farklılık göstermektedir. 6. Hipotez kısmen doğrulanmıştır.

Kapasite Kullanım Oranı - Finansal Kaynaklara Ulaşım İlişkisi

Analiz: Kırıkkale ili metal sektöründe faaliyet gösteren firmaların kapasite kullanım oranları, firmaların finansal kaynaklara ulaşım imkânlarına göre farklılık gösterir mi? Sorusu

incelenmektedir. Firmaların kapasite kullanım oranları Firmaların üretim başarılarını ve Firmaların finansal kaynaklara ulaşım imkânları da Firmaların yatırım güçlerini temsil eden sorulardır. Dolayısıyla incelenecek temel soru, firmaların yatırım güçlerinin üretim başarıları üzerindeki etkisi ölçülebilecektir.

H7: Firmaların kapasite kullanım oranları, firmaların finansal kaynaklara ulaşım imkânlarına göre farklılık göstermez.

Tablo 7:Kapasite Kullanım Oranı - Yatırım Gücü Analizi

Bağımlı Değişken: Kapasite kullanım oranları

Varyasyon Kaynağı	KarelerToplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Kısa Vad. Borç	67.144	1	67.144	.051	.823
Uzun Vad. Borç	1230.167	1	1230.167	.930	.341
Uluslararası Fin. Kay.	2494.015	3	831.338	.628	.601
Kısa Vad. Borç * Uzun Vad. Borç	391.770	1	391.770	.296	.590
Kısa Vad. Borç * Uluslararası Fin. Kay.	1430.803	1	1430.803	1.082	.305
Uzun Vad. Borç * Uluslararası Fin. Kay.	2013.635	1	2013.635	1.522	.225
Kısa Vad. Borç * Uzun Vad. Borç * Uluslararası Fin. Kay.	.000	0	.	.	.
Hata	47621.548	36	1322.821		
Toplam	135300.000	49			
Toplam Varyasyon	62400.000	48			

a R Kare = .237 (Uyarlanmış R Kare = -.018)

Kısa Vadeli Borca, Uzun vadeli borca ve uluslar arası finans kaynaklarına ulaşım imkanlarının ve bunların ortak etkilerinin firmaların üretim başarılarını temsil firma kapasite kullanım oranları üzerindeki ortak etkisinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Hipotez 7 doğrulanmıştır.

Kapasite Kullanım Oranı - Makine Parkı Değeri, Yatırım Tutarı, Özkaynak İlişkisi

Analiz: Kırıkkale ili metal sektöründe faaliyet gösteren firmaların kapasite kullanım oranları, firmaların makine parklarının kayıtlı değerlerine, yatırım tutarlarına ve özkaynak

toplamlarına göre farklılık gösterir mi? Sorusu incelenmektedir.

Firmaların kapasite kullanım oranları Firmaların üretim başarılarını ve firmaların makine parklarının kayıtlı değerleri, yatırım tutarları ve özkaynak toplamı da Firmaların yatırım güçlerini temsil eden sorulardır. Dolayısıyla incelenecek temel soru, firmaların yatırım güçlerinin üretim başarıları üzerindeki etkisi ölçülebilecektir.

H8: Firma kapasite kullanım oranları, firmaların makine parklarının kayıtlı değerlerine, yatırım tutarlarına ve özkaynak toplamlarına göre farklılık göstermez.

Tablo 8:Kapasite Kullanım Oranı - Yatırım Gücü Analizi

Bağımlı Değişken: Kapasite Kullanım Oranları

Varyasyon Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Makina Parkı	4034.709	3	1344.903	1.899	.176
Yatırım Tut.	10701.010	5	2140.202	3.022	.047
Öz Kaynak	21479.650	15	1431.977	2.022	.098
Makina Parkı * Yatırım Tut.	30.000	1	30.000	.042	.840
Makina Parkı * Öz Kaynak	.000	0	.	.	.
Yatırım Tut. * Öz Kaynak	.000	0	.	.	.
Makina Parkı * Yatırım Tut. * Öz Kaynak	.000	0	.	.	.
Hata	9915.000	14	708.214		
Toplam	135300.000	49			
Toplam Varyasyon	62400.000	48			

a R Kare = .841 (Uyarlanmış R Kare = .455)

Firmaların makine parklarının kayıtlı değerlerinin, yatırım tutarlarının ve özkaynak toplamalarının; firmaların üretim başarısını temsil eden firmaların kapasite kullanım oranları üzerindeki ortak etkilerinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Ayrıca Makina parkı kayıtlı değerinin de kapasite kullanım oranı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 9: Etki Toplamı Tablosu

		PAZARLAMA BAŞARISI		ÜRETİM BAŞARISI		Etki Ölçüsü
		Stokların Aktif İçerisindeki Payı	Stok Devir Hızı	Özgün Ürünler	Kapasite Kullanım Oranı	
YATIRIM GÜCÜ	Kısa Vadeli Borç Bulma İmkani	VAR	VAR	YOK	YOK	2
	Uzun Vadeli Borç Bulma İmkani	VAR	YOK	VAR (ORTAK ETKİ)	YOK	2
	Uluslararası Kaynaklardan Borç Bulma İmkani	YOK	YOK		YOK	1
	Makina Parkuru Kayıtlı Değeri	YOK	YOK	YOK	YOK	0
	Yatırım Tutarı	YOK	VAR	YOK	VAR	2
	Özkaynak Toplamı	YOK	VAR	VAR	VAR	3

SONUÇ

Yapılan çalışma sonucunda Firmaların Yatırım Güçlerinin Üretim ve Pazarlama başarılarına etkisi tespit edilmiştir. Tablo 9'da Yatırım gücü bileşenlerinin Pazarlama ve Üretim başarılarına etkileri ve etki ölçüleri sıralanmıştır. Firmaların üretim ve pazarlama başarılarına etki eden yatırım gücü bileşenlerini incelediğimizde etki sırasına göre Özkaynak toplamı(3), Kısa vadeli borç bulma imkanı(2), Uzun vadeli borç bulma imkanı(2), Son Yıl Yatırım Tutarı(2) ve Uluslararası Kaynaklardan borç bulma imkanı(1) sayılabilir. Firmaların yatırım gücü bileşenlerinden kayıtlı makina parkuru değerinin(0) pazarlama ve üretim başarısı üzerine etkisi görülemediği görülmüştür.

Çalışmada test edilen 8 hipotezin 2 tanesi doğrulanmıştır. Doğrulan hipotezler 2. ve 7. Hipotezdir. İkinci hipotez "Firma stoklarının aktif içindeki payları, firmaların makine parklarının kayıtlı değerlerine, yatırım tutarlarına ve özkaynak toplamına göre farklılık göstermez" hipotezidir. İkinci hipotezin doğrulanmış olması yatırım gücü bileşenlerinden 3 tanesi olan firma makine parkının kayıtlı değerinin, son yıl sabit yatırım tutarının ve özkaynak toplamının, firmanın pazarlama başarısı bileşenlerinden olan stokların aktif içindeki payı ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkili olmadığını gösterir.

Yedinci hipotez ise "Firmaların kapasite kullanım oranları, firmaların finansal kaynaklara ulaşım imkânlarına göre farklılık göstermez" hipotezidir. Firmaların yatırım

Ancak son yıl yatırım tutarı ve öz kaynak toplamı satırındaki anlamlılık değerinin ($p=0,047$ ve $0,098$) sırasıyla %5 ve %10'dan küçük olması, firmaların son yıl yatırım tutarları ve özkaynak toplamı ile kapasite kullanım oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. 8. Hipotez de kısmen doğrulanmıştır. Yapılan analizler neticesinde elde edilen veriler Tablo 9'da gösterilmektedir.

gücü bileşenlerinden olan finansal kaynaklara ulaşım imkanının firmanın üretim başarısı bileşenlerinden olan kapasite kullanım oranı ile istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir.

Kırıkkale ili metal sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin incelendiği çalışmamız, Kırıkkale ili üretim sektörünün büyük bir kısmını kapsamaktadır. Tablo 9 incelendiğinde etki ölçüsü en yüksek yatırım gücü bileşeni öz kaynaktır. Öz kaynak diğer bir deyişle sermayeden sonra Yatırım tutarı ve finansal kaynaklara ulaşım imkanı gelmektedir. Gelişmekte olan bölgelerdeki işletmelerin gelişmesi sermaye, finansal kaynaklara ulaşım imkanı ve yatırım tutarına bağlıdır.

Kalkınma eksenli yaklaşımlar firmaları proje üretme ve yatırıma yönelik destekler vermesi özkaynak ve yatırım tutarını geliştirmektedir. Bunun yanı sıra desteklenebilecek diğer bir alan finansal olanaklara erişimdir.

Türkiye'deki toplam üretim işletmelerinden %0,3'lük bir paya sahip olan ve sanayisi geliştirmekte olan Kırıkkale iline yönelik bu çalışma imalat sanayinin yatırım gücünün tespiti, işletmenin üretim ve pazarlama başarıları üzerine etkisi bakımından mevcut durumunun tespiti ve gelişmesi açısından önemlidir. Bundan sonraki çalışmalarda işletmelerin yatırım gücü bileşenlerini güçlendirmeye yönelik yapılan çalışmalar, diğer yatırım gücü ve üretim-pazarlama başarısı bileşenlerinin etkileri araştırılabilir.

KAYNAKÇA

AYDOĞAN, Enver, ALTUĞ, M. (2006). "Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerin (Kobi) Rekabet Gücünün Artırılmasında İleri Yönetim Teknolojilerinin Rolü, Makine İmalat Sektörüne Yönelik Bir Uygulama" **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 16, 87-110.

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2012). **81 İl Durum Raporu**, Ankara.

Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2012). **Makina Sektör Raporu**, Ankara.

TÜRKER, Masum, YARBAŞI, E, ERDEM, B, (2005). "Teknolojik Yenilenmenin Üretim Maliyetlerine Etkisi" **V. Ulusal Üretim Araştırmaları Sempozyumu**, İstanbul Ticaret Üniversitesi, 41-46.

ÇELİK, Nermin, (2012). "Türkiye’de Mobilya Sektörü Gelişim Planı İçin Bir Karar Modeli Önerisi" **Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi**, C:4, N:1, 223-232.

SÖNMEZ, Abdullah, ARSLAN, A. (2007). "İhracat Yapma Şekline Göre Karşılaşılan Sorunlar; Mobilya Endüstrisi Örneği" **Politeknik Dergisi**, V:10, N:4, 403-409.

BAŞER, Hakan, TEKELİOĞLU, S. (2013). "Makine Sektöründeki Kobilerde İhracat Performansına Etki Eden Faktörler: Ankara Örneği" **Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi**, C:5, N:2, 112-121.

İNAL, Mehmet E., TOKSARI M. (2006). "Mobilyacılık Sektöründe Karşılaşılan Pazarlama Sorunları Ve Bu Sorunlara Çözüm Üretmeye Yönelik Bir Araştırma: Kayseri Örneği" **Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C:2, S:4, 105-121.

Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu, **İllerarası Rekabetçilik Endeksi 2009-2010**, İstanbul.